

Határozatok Tára

NIILO JÄÄSKINEN
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2012. szeptember 6.¹

C-332/11. sz. ügy

**ProRail NV
kontra
Xpedys NV,
FAG Kugelfischer GmbH,
DB Schenker Rail Nederland NV,
Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen NV, FAG Kugelfischer GmbH**

(A Hof van Cassatie [Belgium] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Polgári és kereskedelmi ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés — Bizonyításfelvétel — 1206/2001/EK rendelet — 1. cikk — Tárgyi hatály — 17. cikk — A megkereső bíróság általi közvetlen bizonyításfelvétel — Szakértő valamely tagállami bíróság általi kirendelése, és annak olyan feladattal történő megbízása, amelyet részben egy másik tagállam területén kell elvégezni — Az említett rendelet 17. cikke szerinti, bírósági jogsegélyre vonatkozó mechanizmus kötelező vagy nem kötelező alkalmazása”

I – Bevezetés

1. A Hof van Cassatie (semmitőszék, Belgium) az általa benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelemben a polgári és kereskedelmi ügyekben a bizonyításfelvétel tekintetében történő, a tagállamok bíróságai közötti együttműködéséről [helyesen: együttműködésről] szóló, 2001. május 28-i 1206/2001/EK tanácsi rendelet² 1. és 17. cikkének értelmezését kéri.

2. Arról a kérdésről van szó, hogy valamely tagállam³ bírósága által ebben a tárgyban elrendelt szakértői vizsgálatot – amelyet részben ezen tagállam területén, részben egy másik tagállamban kell elvégezni – a nemzeti szakértőre bízott feladat utóbbi részének közvetlen teljesítését illetően feltétlenül az 1206/2001 rendelet 17. cikke szerinti bíróságok közötti együttműködési mechanizmusnak megfelelően kell-e végrehajtani.

3. Ezt a kérdést egy Belgiumból Hollandiába tartó vonat Amsterdam közelében bekövetkezett balesete miatt három – belga, német és holland jog szerinti – társaság között egy belga bíróság előtt folyamatban lévő jogvitában terjesztették elő. Ez a bíróság ideiglenes intézkedéssel, a nemzeti eljárási szabályok alapján egy belga szakértőt rendelt ki, aki azt a feladatot kapta, hogy ne csak Belgiumban, hanem Hollandiában is folytasson vizsgálatot, és az egyik érintett holland társaság kifogásolta a megbízás ez utóbbi részét.

¹ — Eredeti nyelv: francia.

² — HL L 174., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 4. kötet, 121. o.

³ — A jelen indítványban a „tagállam” fogalma az Európai Unió tagállamaira utal a Dán Királyság kivételével az 1206/2001 rendelet 1. cikke (3) bekezdésének megfelelően.

4. A Bíróságnak tehát határoznia kell az 1206/2001 rendelet tárgyi hatályáról, valamint ezen rendelet alkalmazásának kötelező jellegéről is, különös tekintettel arra az esetre, amikor valamely bíróság egy másik tagállamban közvetlenül – nem pedig ezen állam valamely megkeresett bírósága útján – kíván bizonyításfelvételt lefolytatni.

5. Mindazonáltal az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés utal a más tagállamokban hozott határozatok elismerésének elvére is, amely elvet a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendelet⁴ 33. cikkének (1) bekezdése mond ki; a Bíróságnak feltehetőleg ezen elvre tekintettel kell értelmeznie az 1206/2001 rendelet 1. és 17. cikkét.

II – Jogi háttér

A – Az 1206/2001 rendelet

6. Az 1206/2001 rendelet preambuluma kimondja:

„(2) A belső piac megfelelő működésének biztosítása érdekében a bizonyításfelvétel tekintetében fejleszteni – mindenekelőtt egyszerűsíteni és gyorsítani – kell a bíróságok közötti együttműködést.

[...]

(7) Mivel egy tagállam bírósága valamely polgári vagy kereskedelmi ügyben történő határozathozatal érdekében gyakran kényszerül arra, hogy más tagállamban folytasson le bizonyítást [...] Ezért a tagállamok bíróságai között a bizonyításfelvétel terén történő együttműködést tovább kell fejleszteni.

(8) A polgári és kereskedelmi ügyekben a bizonyításfelvétel hatékonnyá tétele érdekében szükséges, hogy a bizonyítás felvételére irányuló kérelmek továbbítása és teljesítése közvetlenül és a lehető leggyorsabb módon történjék meg a tagállamok bíróságai között.

[...]

(15) A bizonyításfelvétel megkönnyítése érdekében lehetővé kell tenni a tagállamok bíróságainak, hogy tagállamuk jogával összhangban közvetlenül egy másik tagállamban folytassanak le bizonyítást, amennyiben azt az érintett tagállam engedélyezi, feltéve hogy a megkeresett tagállam központi szerve vagy hatáskörrel rendelkező hatósága által meghatározott feltételek teljesülnek.

[...]

(17) Ez a rendelet elsőbbséget élvez az alkalmazási területére vonatkozó olyan egyéb rendelkezések felett, amelyeket a tagállamok által kötött nemzetközi egyezmények tartalmaznak. A tagállamok belátásuk szerint elfogadhatnak olyan megállapodásokat, amelyek megkönnyítik a bizonyításfelvétel terén folytatott együttműködést.”

4 — HL 2001. L 12., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás: 19. fejezet, 4. kötet, 42. o.

7. Az 1206/2001 rendelet „Hatály” című 1. cikkének (1) és (2) bekezdése ekként rendelkezik:

„(1) Ezt a rendeletet olyan polgári vagy kereskedelmi ügyekben kell alkalmazni, amelyekben egy tagállam bírósága az adott tagállam jogának rendelkezéseivel összhangban kéri:

- a) egy másik tagállam illetékes bíróságát bizonyításfelvételre; vagy
- b) hogy egy másik tagállamban közvetlenül folytathasson le bizonyítást.

(2) Nem intézhető kérelem olyan bizonyítás lefolytatására, amely nem valamely – már megkezdett vagy megindítani tervezett – bírósági eljárásban történő felhasználásra irányul.”

8. Az ugyanezen rendelet 3. szakaszában szereplő 10–16. cikk határozza meg a valamely más tagállam megkeresett bírósága előtti bizonyításfelvétel részletes szabályait (ügynevezett „közvetett” együttműködési módszer).

9. Az 1206/2001 rendelet 10. cikkének (2) bekezdése kimondja, hogy „[a] megkeresett bíróság a saját tagállamának joga szerint teljesíti a kérelmet”.

10. Az említett rendeletnek a megkereső bíróság által végzett közvetlen bizonyításfelvételt (ügynevezett „közvetlen” együttműködési módszer) szabályozó 17. cikke szerint:

„(1) Amennyiben egy bíróság kérelmezi, hogy más tagállamban közvetlenül bizonyítást folytathasson le [...] kérelmet nyújt be a tagállam [...] központi szervének vagy hatáskörrel rendelkező hatóságának.

(2) Közvetlen bizonyításfelvételnek csak akkor van helye, ha önkéntes alapon, kényszerítő intézkedések alkalmazása nélkül foganatosítható.

Amennyiben a közvetlen bizonyítás szükségessé teszi valamely személy meghallgatását, a megkereső bíróság tájékoztatja az érintett személyt a meghallgatás önkéntes jellegéről.

(3) A bizonyításfelvételt a megkereső bíróság tagállamának jogával összhangban kinevezett igazságügyi megbízott, illetve más személy – például szakértő – végzi.

[...]

(5) A központi szerv vagy a hatáskörrel rendelkező hatóság megtagadhatja a közvetlen bizonyításfelvételt, ha:

- a) a kérelem az 1. cikk értelmében nem tartozik e rendelet hatálya alá;
- b) a kérelem nem tartalmazza a 4. cikkben előírt összes szükséges információt; vagy
- c) a kérelmezett közvetlen bizonyításfelvétel ellentmond a tagállam jogrendjét meghatározó alapelveknek.

(6) A megkereső bíróság – a (4) bekezdésben előírt feltételek sérelme nélkül – tagállamának jogával összhangban teljesíti a kérelmet.”

B – A 44/2001 rendelet

11. A 44/2001 rendelet 31. cikke akként rendelkezik, hogy „[v]alamely tagállam bíróságainál a tagállam joga alapján rendelkezésre álló ideiglenes intézkedések, beleértve a biztosítási intézkedéseket is, még akkor is kérelmezhetőek, ha a 44/2001 rendelet alapján az ügy érdemére más tagállam bírósága rendelkezik joghatósággal”.

12. Az említett rendeletnek az „Elismerés és végrehajtás” című III. fejezetének elején szereplő 32. cikke szerint „[e] rendelet alkalmazásában a »határozat« valamely tagállam bírósága által hozott bármely határozat, elnevezésére való tekintet nélkül, beleértve az ítéletet, a végzést, fizetési meghagyást vagy végrehajtási intézkedést, valamint a költségeknek és kiadásoknak bírósági tisztviselő általi meghatározását”.

13. A 44/2001 rendelet 33. cikkének (1) bekezdése értelmében a „[v]alamely tagállamban hozott határozatot más tagállamban külön eljárás nélkül elismerik”.

III – Az alapeljárás, az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés és a Bíróság előtti eljárás

14. 2008. november 22-én Amszterdam közelében kisiklott egy Belgiumból Beverwijkba (Hollandia) tartó tehervonat.

15. E balesetet követően mind belga, mind holland bíróságok előtt bírósági eljárások indultak.

16. Az alapeljárásban – amelyben az ideiglenes intézkedés tárgyában a belga bíróságok jártak el – a ProRail NV (a továbbiakban: ProRail) áll szemben a fent említett balesetben érintett következő négy társasággal: az Xpedys NV (a továbbiakban: Xpedys), a FAG Kugelfischer GmbH (a továbbiakban: FAG), a DB Schenker Rail Nederland NV (a továbbiakban: DB Schenker), Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen NV (belga államvasutak, a továbbiakban: SNCB).

17. A ProRail utrechti (Hollandia) székhelyű társaság, amely Hollandia főbb vasútvonalait üzemelteti, és ebben a minőségében különböző hozzáférési szerződéseket köt, többek között a DB Schenkerrel.

18. A DB Schenker szintén utrechti székhelyű fuvarozási magánvállalkozás, amelynek vagonparkja olyan vagonokból áll, amelyeket eredetileg a brüsszeli (Belgium) székhelyű SNCB-től – amely közjogi részvénytársaság – bérelt.

19. A DB Schenker és az SNCB szerint az Xpedys – amelynek egy brüsszeli településen, nevezetesen Anderlechtben (Belgium) van a székhelye – 2008. május 1-jén a DB Schenker birtokában lévő vagonok bérbeadójának helyébe lépett.

20. A schweinfurti (Németország) székhelyű FAG vagonalkatrészeket gyárt.

21. 2009. február 11-én a DB Schenker nevű fuvarozási vállalkozás a rechtbank van koophandel te Brussel (brüsszeli kereskedelmi bíróság) elnökénél szakértő kirendelése céljából indított ideiglenes intézkedés iránti eljárásba hívta az Xpedyst és az SNCB-t mint a fent említett balesettel érintett vagonok egy részének bérbeadóit. A ProRail és a FAG az eljárásba lépett. Az eljárás során a ProRail kérte, hogy az említett bíróság nyilvánítsa megalapozatlannak a szakértő kirendelését, vagy a szakértő kirendelése esetén annak feladatát korlátozza a vagonokban keletkezett kár megállapítására, ne rendeljen el a holland vasúthálózat egészére kiterjedő vizsgálatot, továbbá rendelje el, hogy a szakértő az 1206/2001 rendelet rendelkezéseinek megfelelően végezze a tevékenységét.

22. 2009. március 26-án a ProRail egy hollandiai bíróság nevezetesen a Rechtbank Utrecht (utrechtli elsőfokú bíróság) előtt az ügy érdemére vonatkozó eljárást indított a DB Schenker és az Xpedys ellen, és annak megállapítását kérte, hogy a vasúthálózatát ért kárért az említett fuvarozó és a balesettel érintett vagonok említett tulajdonos-bérbeadója felelős, és az utóbbiak ennek alapján térítsék meg a ProRail kárát.

23. A rechtbank van koophandel te Brussel elnöke a 2009. május 5-i végzésében megalapozottnak nyilvánította a DB Schenker kérelmét, kirendelte a szakértőt, és részletesen meghatározta a feladatát, amelynek nagy részét Hollandiában kellett teljesíteni. Ennek alapján, a szakértőnek – miután a feleket felhívta a tevékenységében való közreműködésre – el kellett mennie a baleset helyszínére Hollandiába, valamint mindazon helyekre, amelyeken érdemi megállapításokat tehet. Ezenkívül felkérték arra, hogy határozza meg a vagonok bizonyos műszaki elemeinek gyártóját és állapotát. Arra is felkérték, hogy adjon véleményt a vagonok megrongálódására és a károk terjedelmére vonatkozóan. Végül a szakértőnek meg kellett vizsgálnia a ProRail által üzemeltetett vasúthálózatot és a vasúti infrastruktúrát, valamint állást kellett foglalnia abban a kérdésben, hogy ez az infrastruktúra szintén szerepet játszott-e, és ha igen, milyen mértékben, a baleset bekövetkeztében.

24. A ProRail a hof van beroep te Brussel (brüsszeli fellebbviteli bíróság) előtt az említett végzéssel szemben fellebbezést nyújtott be, amelyben elsődlegesen kérte, hogy ez a bíróság nyilvánítsa megalapozatlannak a szakértő kirendelése iránti kérelmet, vagy másodlagosan a belga szakértő megbízását korlátozza a károk megállapítására, amennyiben az utóbbi Belgiumban elvégezhető, és legalább azt rendelje el, hogy a szakértő Hollandiában kizárólag az 1206/2001 rendelet szerinti eljárás alapján végezheti a tevékenységét.

25. A hof van beroep te Brussel 2010. január 20-án elutasította ezt a fellebbezést azzal az indokolással, hogy egyrészt az 1206/2001 rendelet nem alkalmazható, mivel a jelen esetben az annak 1. cikkében meghatározott egyik feltétel sem áll fenn, másrészt megalapozatlan a ProRail azon állítása, amely szerint a szakértőt kizárólag az említett rendelet alapján lehet megbízni a hollandiai vizsgálat elvégzésével.

26. A ProRail felülvizsgálati kérelmet terjesztett a kérdést előterjesztő bírósághoz a hof van beroep te Brussel ezen határozata ellen, amelyben az uniós jog rendelkezéseinek és különösen az 1206/2001 rendelet 1. és 17. cikkének, valamint a 44/2001 rendelet 31. cikkének megsértésére hivatkozott.

27. A kérdést előterjesztő bíróság rámutat arra, hogy az 1206/2001 rendelet 1. és 17. cikkéből az következik, hogy amennyiben valamely tagállami bíróság egy másik tagállamban közvetlenül kíván bizonyítást – így szakértői vizsgálatot – lefolytatni, akkor ez utóbbi tagállamtól előzetesen engedélyt kell kérnie. Ez a bíróság megemlíti, hogy a ProRail által előterjesztett felülvizsgálati jogalapok szintén a 44/2001 rendelet 31. cikkének *a contrario* értelmezésén alapulnak, amelyből az következik, hogy az ilyen bizonyításfelvételnek nincs területen kívüli hatálya az azon államtól származó engedély hiányában, amelyben a bizonyításfelvételt el kell végezni. Végül, a kérdést előterjesztő bíróság arra vár választ, hogy a jelen ügy keretében milyen kihatása van a 44/2001 rendelet 33. cikke (1) bekezdésének, amely szerint a valamely tagállamban hozott határozatot más tagállamban külön eljárás nélkül elismerik.

28. E körülmények között a Hof van Cassatie 2011. június 30-án felfüggesztette az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjesztette a Bíróság elé:

„Ügy kell-e értelmezni az [1206/2001] rendelet 1. és 17. cikkét – többek között a polgári és kereskedelmi ügyekben a bírósági határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló európai szabályozásra és a [44/2001] rendelet 33. cikkének (1) bekezdésében kimondott azon elvre figyelemmel, amely szerint a valamely tagállamban hozott határozatot más tagállamban külön eljárás nélkül elismerik –, hogy annak a bíróságnak, amely részben a saját tagállamában, részben azonban egy másik tagállamban elvégzendő igazságügyi szakértői vizsgálatot rendel el, a vizsgálat utóbbi részének

közvetlen teljesítése során egyedül és kizárólagosan a fent hivatkozott rendelet 17. cikkében bevezetett módszert kell alkalmaznia, vagy ezeket a cikkeket úgy kell értelmezni, hogy az ezen állam által kirendelt szakértő az [1206/2001] rendelet szerinti rendelkezések alkalmazásának mellőzésével is megbízható egy részben az Európai Unió valamely másik tagállamában elvégzendő vizsgálatl?”

29. A Bírósághoz a következők terjesztettek elő írásbeli észrevételt: a ProRail, továbbá együttesen az Xpedys, a DB Schenker és az SNCB (a továbbiakban: Xpedys és társai), a belga, a cseh, a német és a portugál kormány, a Svájci Államszövetség, valamint az Európai Bizottság. Az ügyben nem tartottak tárgyalást.

IV – Elemzés

A – Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatóságáról

30. Az Xpedys és társai vitatják az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatóságát, mivel álláspontjuk szerint a kérelem pusztán hipotetikus jellegű, és annak az alapügy megoldása szempontjából nincs jelentősége, mivel a jelen esetben az 1206/2001 rendelet nem alkalmazandó.

31. Az Xpedys és társai ezen álláspontjuk alátámasztására négy kifogást hoznak fel. Az első azon a tényen alapul, hogy a jelen esetben a határon átnyúló szakértői vizsgálatot a jogvitában részt vevő egyik fél, és nem a bíróság kezdeményezte, jöllehet az 1206/2001 rendelet 1. és 17. cikkének szövege szerint ennek a kezdeményezésnek a megkereső tagállam valamely „bíróságától” kell származnia. A második kifogás azon alapul, hogy az ideiglenes intézkedés tárgyában eljáró bíróságtól kizárólag a szakértő kirendelését kérték, pedig ezek a cikkek és az említett rendelet (7) preambulumbekkezdése azt írják elő, hogy a bizonyításfelvételnek szükségesnek kell lennie ahhoz, hogy az ügy érdemében eljáró bíróság határozatot hozhasson. A harmadik kifogás azon az elgondoláson alapul, hogy ezt a rendeletet nem kell alkalmazni, amennyiben – a jelen esethez hasonlóan – nincs szó valamely más tagállam területén való közhatalom gyakorlásáról, mivel ilyenkor a szakértői feladat teljesítéséhez nincs szükség e tagállam engedélyére. A negyedik kifogás azon a megállapításon alapul, hogy az 1206/2001 rendeletnek az alapjogvitában való alkalmazása meghosszabbítja az eljárás időtartamát, ami szöges ellentétben áll az említett rendelet (2) preambulumbekkezdésében kimondott célokkal, azaz a bizonyításfelvétel egyszerűsítésével és gyorsításával.

32. Álláspontom szerint ez a két utóbbi kifogás olyan megfontolásokra utal, amelyek kívül esnek az előzetes döntéshozatal iránti kérelem esetleges elfogadhatatlanságának problematikáján, és inkább a jelen ügy érdeméhez tartoznak.

33. Az Xpedys és társai által megfogalmazott első két kifogással kapcsolatban emlékeztetek arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat⁵ szerint az előzetes döntéshozatal iránti eljárásban – az ügy sajátosságaira tekintettel – a nemzeti bíróság van leginkább abban a helyzetben, hogy megítélje mind az előzetes döntéshozatalra utalásnak a saját döntése meghozatala érdekében való szükségességét, mind a Bíróság elé terjesztendő kérdések relevanciáját. Mivel ez a kérelem az uniós jog értelmezésére vonatkozik, a Bíróság arról főszabály szerint köteles határozni, és azt csak akkor utasíthatja el, ha az uniós jog kért értelmezése nyilvánvalóan semmilyen összefüggésben nincs az alapügy tényállásával vagy tárgyával, vagy a felvetett probléma pusztán hipotetikus jellegű.

5 — Lásd különösen a C-65/09. és C-87/09. sz., Gebr. Weber és Putz egyesített ügyekben 2011. június 16-án hozott ítélet (EBHT 2011., I-5257. o.) 35. és azt követő pontjait, valamint a C-84/11. sz., Susisalo és társai ügyben 2012. június 21-én hozott ítélet 16. és 17. pontját.

34. Márpedig a jelen esetben álláspontom szerint nem ez a helyzet. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem ugyanis megfelelően kifejti, hogy az 1206/2001 rendelet 1. és 17. cikkének értelmezése miben bizonyulhat hasznosnak az alapügyben való határozathozatalhoz, amennyiben a Bíróság meghozandó ítélete a kérdést előterjesztő bíróság számára tisztázná azt a kérdést, hogy – az alapügy szerinti vasúti baleset okának és az abból eredő kár mértékének meghatározására irányuló – szakértői vizsgálat Hollandiában elvégzendő részét a belga eljárási szabályok vagy pedig az 1206/2001 rendelet alapján kell lefolytatni.

35. Ezt azzal egészítem ki, hogy számomra úgy tűnik, hogy az 1206/2001 rendelet 1. és 17. cikke egyáltalán nem írja elő, hogy a valamely más tagállamban közvetlenül lefolytatandó bizonyításfelvételtől szóló határozatot hivatalból a megkereső állam azon bíróságának kellene meghoznia, amely a bizonyításfelvételt elrendeli. Ezen cikkek alapján nem kizárt, hogy az ilyen bizonyításfelvételt az eljárásban részt vevő felek eredetileg ettől a bíróságtól kérelmezték, ami általában így történik a gyakorlatban, mivel az egyik félnek – az állításai megalapozottságának bizonyítása céljából – érdeke fűződik a másik fél által vitatott tények fennállásának a megállapításához.

36. Egyébiránt álláspontom szerint lényegtelen, hogy a bizonyításfelvételtől nem az érdemi eljárás során, hanem az egyedül a szakértő kirendelésére vonatkozó ideiglenes intézkedés iránti eljárásban hoztak határozatot. Az 1206/2001 rendelet 1. cikkének (2) bekezdése csak azt írja elő, hogy a beszerezni kívánt bizonyítékok „már megkezdett vagy megindítani tervezett – bírósági eljárásban történő felhasználásra irányul[janak]”. Ahogyan azt a Bizottság a gyakorlati útmutatójában már helytállóan jelezte, ez utóbbi kifejezés – többek között azokban az esetekben, amikor olyan bizonyítékok megszerzésére van szükség, amelyek később már valószínűleg nem állnak rendelkezésre – magában foglalhatja azon érdemi eljárás esetleges megindítása előtti bizonyításfelvételt is, amelyben a bizonyítékokat majd ténylegesen felhasználják.⁶ Az alapügyben előfordulóhoz hasonló, határon átnyúló *in futurum* bizonyításfelvétel⁷ ténylegesen az 1206/2001 rendelet hatálya alá tartozik, az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tehát ennek alapján nem elfogadhatatlan.

B – Az ügy érdeméről

1. A 44/2001 rendelet rendelkezései jogkövetkezményének hiányáról

37. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés szerint a kérdést előterjesztő bíróság az 1206/2001 rendelet 1. és 17. cikkének értelmezését kéri. Mindazonáltal ez a kérdés utal a 44/2001 rendelet rendelkezéseire is, és közelebbről a különböző tagállamok bíróságai által a polgári és kereskedelmi tárgyú ügyekben hozott határozatok kölcsönös és teljes hatályú elismerésének elvére, amelyet az utóbbi rendelet 33. cikkének (1) bekezdése mond ki.⁸ A kérdést előterjesztő bíróság tehát azt kérdezi a Bíróságtól, hogy az előbbi két cikket „többek között” a 44/2001 rendelet rendelkezései és az említett elv figyelembevételével kell-e értelmezni.

6 — Gyakorlati útmutató a bizonyításfelvételtől szóló rendelet alkalmazásához (a továbbiakban: gyakorlati útmutató) – amelyet a Bizottság szervezeti egységei készítettek a polgári és kereskedelmi ügyek Európai Igazságügyi Hálózatával konzultálva – 10. pontja (a dokumentum a következő internetes címen érhető el: http://ec.europa.eu/civiljustice/evidence/evidence_ec_guide_hu.pdf).

7 — A Bírósághoz már terjesztettek elő az ilyen típusú intézkedésekre vonatkozó előzetes döntéshozatal iránti kérelmeket. A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról és a bírósági határozatok végrehajtásáról szóló, 1968. szeptember 27-én Brüsszelben aláírt egyezmény (a továbbiakban: Brüsszeli Egyezmény) 24. cikkét illetően lásd a C-104/03. sz. St. Paul Dairy ügyben 2005. április 28-án hozott ítélet (EBHT 2005., I-3481. o.) 13. pontját, valamint Ruiz-Jarabo Colomer főtanácsnok ezen ügyre vonatkozó indítványát (különösen az indítvány 32. pontját, amely a tagállamok jogszabályaira tekintettel az ilyen intézkedések lehetséges célkitűzéseire vonatkozik). Az 1206/2001 rendeletet illetően lásd Kokott főtanácsnoknak a C-175/06. sz. Tedesco-ügyben 2007. szeptember 27-én hozott, törlést elrendelő végzés alapjául szolgáló ügyre vonatkozó indítványát (EBHT 2007., I-7929. o.), különösen a 76. és azt követő pontjait).

8 — A 44/2001 rendelet (16) preambulumbekkezdése kifejti, hogy „[a]z igazságszolgáltatás iránt a Közösségben táplált kölcsönös bizalom azt indokolja, hogy a tagállamokban hozott határozatokat – a vitás eseteket kivéve – automatikusan, bármilyen külön eljárás nélkül elismerjék”.

38. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból az tűnik ki, hogy az 1206/2001 rendelet és a 44/2001 rendelet párhuzamba állítását a ProRail kezdeményezte, amely a fellebbezésében – a Hof van Cassatie szerint – nemcsak az 1206/2001 rendelet 1. és 17. cikkének, hanem a 44/2001 rendelet 31. cikkének megsértésére is hivatkozik, amely azt írja elő, hogy valamely tagállam bíróságainál ideiglenes intézkedéseket, beleértve a biztosítási intézkedéseket is, még akkor is lehet kérelmezni, ha az ügy érdemére más tagállam bírósága rendelkezik joghatósággal. Úgy tűnik, hogy a ProRail az utóbbi cikkből azt a következtetést kívánta levonni, hogy a szakértői vizsgálat elrendelésére vonatkozó hatáskör kizárólag azon hely bíróságait illeti meg, ahol a intézkedést teljesíteni kell, és ellenkezőleg, hogy az ilyen szakértői vizsgálat nem rendelkezhet területen kívüli hatállyal az azon tagállamtól származó engedély hiányában, amelyben ezt a bizonyításfelvételt el kell végezni.

39. A Svájci Államszövetség – amelynek a 44/2001 rendeletnek a Bíróság általi esetleges értelmezéséhez az e rendelet és az úgynevezett Luganói Egyezmény⁹, rendelkezései közötti hasonlóság miatt fűződik érdeke – csak ebben a kérdésben foglalt állást. Azt állítja, hogy az az intézkedés, amelyben valamely bíróság azzal bíz meg egy szakértőt, hogy valamely másik tagállam területén végezzen vizsgálatot, nem minősül a 44/2001 rendelet 31. cikkének értelmében vett ideiglenes intézkedésnek vagy biztosítási intézkedésnek, mivel az ilyen intézkedésnek nem lehet területen kívüli hatálya, továbbá az nem minősül az ugyanezen rendelet 32. cikkének értelmében vett elismertethető vagy végrehajtható határozatnak sem.¹⁰

40. Mindazonáltal, mivel a kérdést előterjesztő bíróság az általa előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésben és az annak alátámasztására elfogadott indokolásban ezen cikkek egyikét sem határozta meg kifejezetten, álláspontom szerint az állandó ítélkezési gyakorlatnak megfelelően a Bíróságnak nem szükséges határozni ezekről a kérdésekről.¹¹

41. A 44/2001 rendelet 33. cikkének (1) bekezdését illetően – amely e rendeletnek az egyetlen olyan rendelkezése, amelyre az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés hivatkozik – az alapeljárásban részt vevő felekhez, és a Bírósághoz észrevételeket előterjesztő tagállami kormányokhoz hasonlóan úgy vélem, hogy ez a rendelkezés nem alkalmas arra, hogy a jelen esetben megfelelő támpontként szolgáljon az 1206/2001 rendelet 1. és 17. cikkének értelmezéséhez.

42. A jelen ügyben felmerülő problematika ugyanis kizárólag az 1206/2001 rendelet – nem pedig a 44/2001 rendelet – hatályára és végrehajtási szabályaira vonatkozik. Mivel az előbbi jogi aktus a bírósági jogsegélyt illetően a bizonyításfelvétel sajátos területén *lex posteriori*nak,¹² valamint *lex specialis*nek minősül az utóbbihoz képest, álláspontom szerint nem szükséges az 1206/2001 rendeletet a 44/2001 rendelet fényében értelmezni.¹³

9 — A 2007. október 30-án Luganóban aláírt egyezményről felülvizsgált, a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról és a bírósági határozatok végrehajtásáról szóló, 1988. szeptember 16-án Luganóban aláírt egyezmény (HL 1988. L 319., 9. o.; a továbbiakban: Luganói Egyezmény) [lásd az előbbi egyezménynek az Európai Közösség nevében történő aláírásáról szóló, 2007. október 15-i 2007/712/EK tanácsi határozatot (HL L 339., 1. o.)], amely 2011. május 1-jén lépett hatályba, és amely kötelező a Közösségre, a Dán Királyságra, az Izlandi Köztársaságra, a Norvég Királyságra és a Svájci Államszövetségre.

10 — A Svájci Államszövetség ebben a tekintetben analógia útján a Dán Királyságnak, Írországnak, valamint Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királyságának a fent említett Brüsszeli Egyezményhez, valamint az ezen egyezmény Bíróság általi értelmezéséről szóló jegyzőkönyvhöz való csatlakozásáról szóló, 1978. október 9-i egyezményről P. Schlosser professzor által kidolgozott jelentést (HL 1979. C 59., 71. o., lásd különösen a 187. pontot) veszi alapul, mivel ezen egyezmény 25. cikke egyenértékű az említett 32. cikkel.

11 — Lásd különösen a C-183/95. sz. Affish-ügyben 1997. július 17-én hozott ítélet (EBHT 1997., I-4315. o.) 24. pontját, és a C-141/99. sz. AMID-ügyben 2000. december 14-én hozott ítélet (EBHT 2000., I-11619. o.) 18. pontját.

12 — A fent hivatkozott St. Paul Dairy ügyre vonatkozó indítványának 61. pontjában Ruiz-Jarabo Colomer főtanácsnok kifejti, hogy „[a]mi a 44/2001 rendelet fennmaradt részeinek alkalmazását illeti, az új [1206/2001] rendelet elsőbbsége a *lex posterior derogat priori* elvén alapul”.

13 — Lásd analógia útján az Európai Parlament kérelmére készített következő tanulmányt: „Interprétation de l’exception d’ordre public telle que prévue par les instruments du droit international privé et du droit procédural de l’Union européenne” (Az Európai Unió nemzeti magánjogi és eljárásjogi aktusaiban szereplő közrendi kivétel értelmezéséről), Brüsszel, 2011., amely szerint „a közrendi rendelkezések értelmezését illetően nyilvánvaló kereszthivatkozási tendencia állapítható meg. [...] Mindazonáltal bármely áttétel hasonló ténybeli és jogi körülményeket feltételez”, úgy tűnik, hogy ez nincs így a 44/2001 és az 1206/2001 rendeletet illetően (a tanulmány a következő internetes címen érhető el: <http://www.europarl.europa.eu/studies>, document 453.189, 14. és 137. o.).

2. Az 1206/2001 rendelet 1. és 17. cikkének értelmezéséről

43. Legelőször is megjegyzem, hogy valamely bizonyításfelvétel így az igazságügyi szakértői vizsgálat még akkor is az 1206/2001 rendelet tárgyi hatálya alá tartozik, ha a rendeletben nincs meghatározva azon bizonyíték fogalma,¹⁴ amelynek felvételére e rendelet¹⁵ alapján kerülhet sor. Mindez egyértelműen kitűnik az említett rendelet 17. cikkének (3) bekezdéséből, amely szerint a bizonyításfelvételt a megkereső bíróság egy másik tagállamban közvetlenül is lefolytathatja, melynek során a megkereső bíróságot a tagállamának jogával összhangban kinevezett bármely személy – „például szakértő”¹⁶ – képviselheti.

44. A jelen ügyben az a kérdés merül fel, hogy az 1206/2001 rendelet együttesen értelmezett 1. és 17. cikkéből kitűnik-e, hogy amennyiben valamely tagállam bírósága bizonyításfelvételt – így például valamely másik tagállam területén közvetlenül megbízott szakértő útján vizsgálatot – kíván lefolytatni, akkor az említett 17. cikknek megfelelően mindenképpen előzetes engedélyt kell kérnie az utóbbi államtól, vagy dönthet úgy is, hogy a fórum nemzeti eljárási szabályai alapján rendeli el ezt a szakértői vizsgálatot.¹⁷

45. Az észrevételeket benyújtók eltérő véleményen vannak e kérdéssel kapcsolatban. Míg a ProRail és a Bíróság előtti eljárásba beavatkozó tagállamok kormányai azt állítják, hogy ebben az esetben kizárólag az 1206/2001 rendelet 17. cikkét kell alkalmazni, az Xpedys és társai továbbá a Bizottság úgy érvelnek, hogy bizonyos esetekben fenn kell maradnia az ilyen bizonyításfelvétel közvetlen végrehajtására vonatkozó más szabályok lehetőségének is.

46. Hangsúlyozni szeretném, hogy a jelen ügyben, és a Lippens és társai ügyben¹⁸ – amelyben szintén indítványt terjesztettem elő – hasonló egymáshoz a Bíróság elé terjesztett problematika, azok azonban nem azonosak. Jóllehet az említett ügy szintén az 1206/2001 rendelet rendelkezéseinek értelmezésére, és különösen arra vonatkozik, hogy az abban szereplő két együttműködési mechanizmus – az egyik közvetett, a másik közvetlen – kötelezően alkalmazandó-e, vagy sem, a két ügynek némileg eltérő a tétje. Az említett Lippens és társai ügyben ugyanis az alapeljárás egy tagállam bírósága által elrendelt kihallgatásra vonatkozott a másik tagállamban lakó tanúkat illetően, akiket ez a bíróság maga elé idézett. Ezzel szemben a szakértői vizsgálat, amelyet a jelen ügghöz hasonlóan egy másik tagállamban kell teljesíteni, feltehetőleg erőteljesebb fellépést tesz szükségessé ezen a területen. Mindazonáltal álláspontom szerint az 1206/2001 rendelet rendszeres alkalmazhatóságára vonatkozóan követendő érvelésnek a szóban forgó bizonyításfelvétel típusától függetlenül azonosnak kell lennie.

47. Ebben a tárgyban az alapul szolgáló elv – ahogyan azt már a fent hivatkozott Lippens és társai ügyre vonatkozó indítványomban¹⁹ jeleztem – a tagállamok területi szuverenitásának elve. A közhatalom gyakorlásának hagyományosan területi jellege van. Főszabály szerint a közhatalom gyakorlására a bíróság vagy más nemzeti hatóság tagállamának területén kívül csak a helyi „szuverén hatalom” engedélyével van lehetőség, azaz azon másik tagállam engedélyével, amelynek területén ezt a hatalmat használni kell.

14 — A Tanács, az Európai Parlament és az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság számára készített, az 1206/2001 rendelet alkalmazásáról szóló bizottsági jelentés (COM(2007) 769 végleges, 2.9. pont) szerint a meghatározás hiánya gyakorlati problémákat okoz, különösen a szakértői vizsgálatok esetében.

15 — A fent említett gyakorlati útmutatójában a Bizottság megjelölte, hogy e fogalomhoz „tartozik például a tanúk, a felek és a szakértők meghallgatása, okiratok bemutatása, vizsgálatok, a tényállás megállapítása [...]” (8. pont, valamint a szakértői vizsgálatokat illetően a 17., 37. és 55. pont).

16 — Lásd még, ezúttal a közvetett bizonyításfelvételi mechanizmussal kapcsolatban az 1206/2001 rendelet 12. cikkének (2) bekezdését.

17 — Emlékeztetek arra, hogy az elsősorban holland területen elvégzendő szakértői vizsgálatot az alapeljárásban egy belga bíróság rendelte el a belga eljárási kódex 962. cikke alapján, amely cikk szerint: „[a] bíróság az előtte folyamatban lévő jogvita megoldása érdekében, vagy objektíve és ténylegesen perrel fenyegető helyzetben szakértőket bízhat meg azzal, hogy ténymegállapításokat tegyenek, illetve, hogy műszaki jellegű szakvéleményt adjanak”.

18 — A C-170/11. sz. ügyben 2012. szeptember 6-án hozott ítélet.

19 — Lásd az említett indítvány 54. pontját, valamint az ezen indítvány 40. lábjegyzetében idézett forrásokat.

48. Az 1206/2001 rendelet az Unióban a hatáskörök ezen részekre töredezése ellen kíván harcolni azzal, hogy megkönnyíti azon személyek mozgását, akiknek a bizonyításfelvételben részt kell vennie, és ezáltal a kölcsönös bizalom alapján megkönnyíti a bizonyítékoknak az egyik tagállamból a másikba való továbbítását. Így különösen nyilvánvalóvá vált, hogy valamely másik tagállamban a szakértői vizsgálat e kereteken kívül történő lefolytatását megakadályozhatja az a körülmény, hogy bizonyos nemzeti jogszabályok korlátozzák a megkereső bíróság tagjának vagy képviselőjének aktív részvételét.²⁰

49. Tekintettel e rendelet két fő célkitűzésére, azaz először is a tagállamok közötti együttműködés egyszerűsítésére, és másodszor a bizonyításfelvétel meggyorsítására,²¹ úgy vélem, hogy amennyiben valamely bizonyíték megszerzéséhez nincs konkrétan szükség a bírói hatalom valamely más tagállamban való alkalmazására, a bizonyításfelvételt elrendelő bíróság nem köteles alkalmazni az egyszerűsített bírósági jogsegély említett rendelet szerinti két mechanizmusának valamelyikét.²²

50. Az 1206/2001 rendeletnek a kérdést előterjesztő bíróság által értelmezni kért két cikkének jelenlegi megfogalmazása véleményem szerint nem ellentétes ezzel az állásponttal. Az említett rendelet 1. cikke (1) bekezdésének b) pontja megjelöli, hogy az említett rendelet releváns rendelkezéseit – azaz e rendelet 17. cikkének rendelkezéseit²³ – csak „*olyan* ügyekben kell alkalmazni, amelyekben egy tagállam bírósága [...] *kéri* [...] hogy egy másik tagállamban közvetlenül folytathasson le bizonyítást”²⁴. A 17. cikk szerint az ilyen közvetlen bizonyításfelvételnek a megkereső bíróság által e keretek között való lefolytatását meg kell előznie az azon tagállam központi szervéhez vagy hatáskörrel rendelkező hatóságához benyújtott kérelemnek, amely tagállamban a bizonyítást le kell folytatni.²⁵ Ezzel szemben, ha a bíróság nem kívánja igénybe venni a bírósági együttműködés ezen módszerét – mivel álláspontja szerint a helyi hatóságok segítsége nem nélkülözhetetlen az általa elrendelt bizonyításfelvétel megfelelő lefolytatásához –, akkor nem köteles betartani az 1206/2001 rendelet 17. cikke szerinti eljárási szabályokat.

51. Az 1206/2001 rendeletet előkészítő munkákból az tűnik ki, hogy eredetileg, a Németországi Szövetségi Köztársaság által megfogalmazott szövegjavaslat²⁶ szerint a más tagállamban közvetlenül teljesítendő szakértői vizsgálatokat különleges kezelésben kívánták részesíteni. Az említett javaslat 1. cikkének (3) bekezdése szerint ugyanis valamely más tagállam területén a szakértői vizsgálatot anélkül is le lehetett volna folytatni, hogy arra vonatkozóan a bizonyításfelvételt elrendelő bíróság ettől

20 — Így Olaszországban, Luxemburgban és Svédországban megtagadják ezt az aktív részvételt a polgári és kereskedelmi ügyekben a bizonyításfelvétel tekintetében történő, a tagállamok bíróságai közötti együttműködés javítására irányuló esetleges Uniói jogszabályra vonatkozó kérdőívre a tagállami küldöttségek által adott válaszokat összefoglaló, 2000. július 28-án kelt tanácsi feljegyzés szerint (10651/00. JUSTCIV 85., 10. o., 9. pont).

21 — Amint arra a Bizottságnak a fent említett jelentése (COM(2007) 769 végleges) is emlékeztet. Lásd még az 1206/2001 rendelet (2) preambulumbekkezdését.

22 — A bírósági jogsegély e két módszerének bemutatásához lásd többek között a fent hivatkozott Lippens és társai ügyre vonatkozó indítványom 32. pontját.

23 — Ezekre a rendelkezésekre az 1206/2001 rendelet (15) preambulumbekkezdése is utal.

24 — Kiemelés tőlem.

25 — Az említett központi szerv, illetőleg hatáskörrel rendelkező hatóság hatásköreit illetően lásd az 1206/2001 rendelet 3. cikkének (1) és (3) bekezdését.

26 — A Németországi Szövetségi Köztársaságnak a polgári és kereskedelmi ügyekben a bizonyításfelvétel tekintetében történő, a tagállamok bíróságai közötti együttműködésről szóló tanácsi rendelet elfogadására irányuló kezdeményezése (HL 2000. C 314., 1. o.).

a tagállamtól engedélyt kérne, vagy akár arról tájékoztatná.²⁷ Annak ellenére, hogy a Parlament a jelentésében azt jóváhagyta,²⁸ valamint az a Gazdasági és Szociális Bizottság állásfoglalása²⁹ és a Parlament későbbi állásfoglalása³⁰ szerint is megfelelő volt, ezt a rendelkezést törölték a Tanács által 2001. május 28-án elfogadott végleges változatból.³¹

52. Bizonyos megfigyelők állításával ellentétben az 1206/2001 rendelet keletkezésére vonatkozó e tények nem teszik kétségesse azt az álláspontot, amelyet a Bíróságnak elfogadásra javaslok. Még ha az uniós jogalkotó nem is az eredeti változatot fogadta el, nem elképzelhetetlen, hogy bizonyos, más tagállamban teljesítendő szakérői intézkedéseket ennek ellenére kizárhatnak az 1206/2001 rendelet hatálya alól, nevezetesen azokat, amelyek esetében olyan feladat elvégzésére rendeltek ki szakértőt, amelynek teljes körű teljesítéséhez nincs szükség a helyi bíróságok közreműködésének igénybevételére.

53. Ezt az álláspontomat a Bíróság korábbi ítélezési gyakorlata sem cáfolja. Megjegyzem, hogy a ProRail hivatkozik a St. Paul Dairy ügyben hozott ítéletre³², és álláspontja szerint ez az ítélet azt mondja ki, hogy az „(adott esetben tanúmeghallgatással, vagy helyszíni szemlével történő) bizonyításfelvétel érdekében” az 1206/2001 rendeletet kötelező alkalmazni. Mindazonáltal álláspontom szerint az említett ítélet ezen értelmezése téves, ahogyan arra már a Lippens és társai ügyre vonatkozóan előterjesztett indítványomban³³ is rámutattam.

54. Tény, hogy az 1206/2001 rendelet 17. cikke szerinti közvetlen bizonyításfelvételi eljárás csak önkéntes alapon teljesíthető,³⁴ ellentétben a közvetett bizonyításfelvételi eljárással, amelynél e rendelet 13. cikke alapján lehetőség van kényszerítő intézkedések alkalmazására. Mindazonáltal ennek az intézkedésnek a szakértői véleménnyel érintett személyek önként is alávetethetik magukat és együttműködhetnek a szakértővel, jóllehet úgy tűnik, hogy az alapügyben a ProRailt illetően erről nincs szó.

55. A döntő kritérium azon kérdés megválaszolásánál, hogy valamely tagállami bíróságnak az 1206/2001 rendeletet milyen esetekben kell feltétlenül alkalmazni, álláspontom szerint ahhoz kapcsolódik, hogy e bíróságnak nem a jogvitában részt vevő feleket, hanem azon tagállam hatóságait kell rávennie az együttműködésre, amelyben a szakértői bizonyítást le kell folytatni.

56. Ennélfogva álláspontom szerint arra vonatkozóan, hogy valamely tagállami bíróság által kirendelt szakértőnek használnia kell-e, vagy sem egy másik tagállam közhatalmi jogköreit, az utóbbi bíróság konkrét esetben elvégzendő mérlegelése alapján kell különbséget tenni.

57. Ha valamely szakértő abban a helyzetben van, hogy szemle végzésével és abból mindenki számára megengedett körülmények között – mivel azok a nyilvánosság számára hozzáférhető dolgokra, adatokra vagy helyekre vonatkoznak – műszaki következtetések levonásával bízzák meg, véleményem szerint az ilyen bizonyításfelvételt nem szükséges az 1206/2001 rendelet 17. cikke szerinti eljárás alapján teljesíteni. Ugyanis az olyan bizonyításfelvétel, amely nem érinti azon tagállam szuverenitását,

27 — „Bizonyításfelvétel kérelmezésére főszabály szerint nincs lehetőség, ha a tagállam bírósága azt kívánja, hogy a szakértő valamely más tagállamban végezzen vizsgálatot. Ebben az esetben e tagállam bírósága a szakértőt közvetlenül is kirendelheti, anélkül hogy ehhez szükség volna a másik tagállam előzetes engedélyére vagy tájékoztatására”[nem hivatalos fordítás].

28 — A Parlament az említett német javaslatra vonatkozó 2001. február 27-i jelentésében más rendelkezésekkel ellentétben nem javasolta ez utóbbi módosítását, amely rendelkezés indokolása mindössze azt fejt ki, hogy „e rendelet 1. cikkének (3) bekezdése szerint a rendeletet csak akkor kell alkalmazni, ha valamely tagállam bírósága azt kívánja, hogy a szakértő más tagállamban folytasson le vizsgálatot. Ebben az esetben a bíróság közvetlenül is a kirendelheti a szakértőt, anélkül hogy ehhez bármilyen engedélyre szükség volna” [nem hivatalos fordítás] (az ülésről készült végleges dokumentum 298.394. sz., A5-0073/2001., 10. o., 1.3.1. pont).

29 — A Gazdasági és Szociális Bizottság 2011. május 11-én közzétett állásfoglalása (HL C 139., 10. o.).

30 — A Parlament 2001. március 14-i állásfoglalása (egyetlen olvasat) (A5 0073/2001, HL C 343., 184. o.).

31 — A Tanács a rendelet javaslatának 2001. március 16-án közzétett felülvizsgált változatában már rendelkezett erről a módosításról, anélkül hogy közölte volna a kérdéses törlés indokát (6850/01. JUSTCIV 28., 7. o.).

32 — Hivatkozás fent.

33 — Lásd a fent hivatkozott indítványom 36. pontját.

34 — Az említett 17. cikk (2) bekezdésének megfelelően.

amelyben a bizonyítékokat be kell szerezni, amelyekhez tehát nincs szükség a helyi bíróságok segítségére, valószínűleg nem tartozik az 1206/2001 rendelet hatálya alá. Ebben a helyzetben szerintem egyszerűen csak lehetőség van az említett 17. cikkben szereplő együttműködési mechanizmus alkalmazására. Amennyiben a szakértői vizsgálatot elrendelő bíróság az együttműködési mechanizmust célravezetőbbnek ítéli, mint a nemzeti eljárási szabályokat, akkor alkalmazhatja ezt a mechanizmust, arra azonban nem köteles, és azt figyelmen kívül is hagyhatja, ha nincs szüksége az azon hely szerinti tagállam együttműködésére és kényszerítő jogkörére, ahol a rábízott feladatot teljesítenie kell.

58. A Bíróság elé terjesztett észrevételeiben a Bizottság is egyértelműen azt az álláspontot képviseli, hogy az 1206/2001 rendeletnek nem az a célja, hogy a bizonyításfelvétel meghatározott formáit vagy módjait elve kizárja, vagy azokat előírja. A Bizottság ebből helytállóan következtet arra, hogy a tagállami bíróságnak szabadon kell tudnia döntenie arról, hogy a szakértői vizsgálatot valamely másik tagállamban nem az említett rendelet 17. cikke szerinti eljárás alapján – tehát anélkül, hogy a másik tagállam hatóságaitól segítséget kérne – folytatja le, „amennyiben” a szakértői vizsgálat e részének elvégzése nem követeli meg azon tagállam hatóságainak együttműködését, ahol a vizsgálatot el kell végezni.

59. Ha azonban a feladatának teljesítéséhez a szakértőnek arra van szüksége, hogy a nyilvánosság számára nem hozzáférhető tárgyakhoz, információkhoz vagy helyekhez hozzáférhessen, akkor szüksége van a másik tagállam hatóságainak segítségére. Ebben az esetben, ha a bírói hatáskör gyakorlása külső – azaz egy másik tagállam területén érvényesülő – hatással jár, akkor az 1206/2001 rendelet 17. cikke szerinti közvetlen bizonyításfelvételi eljárást³⁵ mindenképpen alkalmazni kell a megkeresett tagállam együttműködésének megszerzése, és ebből eredően a jogkör valamennyi elemének kihasználása érdekében.³⁶

60. Az alapügyben előfordulóhoz hasonló körülmények között álláspontom szerint erről van szó. A vasúti hálózat berendezéseihez való hozzáférés – amelyet közlekedésszabályozási, főként pedig biztonsági okokból vitathatatlanul törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezések korlátoznak – ugyanis közhatalmi jogkör alkalmazását teszi szükségessé. Még ha a ProRail, mint az érintett infrastruktúra üzemeltetője, rendelkezik is e hálózat használatáról, e magánjogi társaság esetleges hozzájárulása³⁷ nem elegendő, tekintettel az ilyen feladat elvégzéséhez szükséges cselekmények nyilvános jellegére. Mivel szerintem a belga bíróságoknak tehát szükségük van a holland bíróságok közreműködésére annak érdekében, hogy a szakértőre bízott feladat a Holland Királyság területén közvetlenül teljesíthető legyen, úgy vélem, hogy a jelen esetben az 1206/2001 rendelet 17. cikke szerinti közvetlen együttműködési mechanizmust kellett volna alkalmazni.³⁸

35 — A megkereső bíróság ehelyett igénybe veheti az 1206/2001 rendelet 10. és azt követő cikkei szerinti közvetett bizonyításfelvételi eljárást, amennyiben a bizonyításfelvételt egyáltalán nem kívánja saját maga lefolytatni.

36 — Az 1206/2001 rendelet alkalmazásáról szóló, a Bizottság kérelmére 2007-ben készített tanulmány (angol nyelven a következő internetes címen elérhető: http://ec.europa.eu/civiljustice/publications/docs/final_report_ec_1206_2001_a_09032007.pdf) szerint, jöllehet az említett rendelet 17. cikkének (3) bekezdése lehetővé teszi a megkereső bíróság képviselőjére szakértő kirendelését „when it comes to determining who can take evidence it should be borne in mind that in those cases where the presence of a judge is required, if the judge of the requesting State does not agree to travel to the other Member State, he will need to ask for the foreign court's help” (88. o., 4.1.10.2. pont).

37 — Lehetséges, hogy az érintett a hozzájárulását attól való félelmében adja meg, hogy az alapügy érdemében eljáró belga bíróság a későbbiekben hátrányos következtetéseket von le e fél együttműködésének hiányából. Lásd analógia útján a fent hivatkozott Lippens és társai ügyre vonatkozó indítványom 64. pontját.

38 — Annál is inkább, mivel fennáll az átfedés veszélye a szakértő által – a jelen esethez hasonlóan – valamely polgári eljárásban végzett vizsgálat, és a valamely különleges testület által végzett vizsgálat között, amely utóbbiról a közösségi vasutak biztonságáról, valamint a vasúttársaságok engedélyezéséről szóló 95/18/EK tanácsi irányelv és a vasúti infrastruktúrapacitás elosztásáról, továbbá a vasúti infrastruktúra használati díjának felszámításáról és a biztonsági tanúsítványról szóló 2001/14/EK irányelv módosításáról (vasútbiztonsági irányelv) szóló, 2004. április 29-i 2004/49/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 164., 44. o.; magyar nyelvű különkiadás 7. fejezet, 5. kötet, 404. o.) 19–20. cikke – és különösen a 20. cikke (2) bekezdésének a) pontja –, továbbá V. melléklete rendelkezik a súlyos baleseteket vagy potenciálisan súlyos baleseteket illetően.

61. Az általam javasolt értelmezés Bíróság általi elfogadása esetén nem áll fenn az a veszély, hogy az 1206/2001 rendelet 17. cikke elveszíti a hatékony érvényesülését. Megjegyzem, hogy a ProRail azt állítja, hogy nem fűződött volna érdek az említett rendelet elfogadásához, ha az a tagállamok számára nem volna kötelező. Mindazonáltal úgy vélem, hogy ez a megfogalmazás téves beállításban jelenítené meg a problematikát. Az 1206/2001 rendelet ugyan kötelező hatállyal rendelkezik, azonban kizárólag az alkalmazási területének megfelelő tárgyban, így azt szerintem csak azokban az esetekben kell alkalmazni, amikor arra a más tagállam hatóságaival való együttműködésre kifejezetten szükség van a bizonyításfelvétel lehetővé tétele vagy javítása érdekében, ennél fogva azt egy másik tagállam bírósága kérelmezi.

62. Véleményem szerint téves volna, sőt értelmetlen lenne, ha a ProRaillel egyetértve azt állapítanánk meg, hogy az 1206/2001 rendelet hatálybalépése miatt annak időpontjától kezdve – az említett rendelet szerinti mechanizmusok rendszeres alkalmazása nélkül – már nincs lehetőség külföldi vizsgálat lefolytatásával megbízott szakértőket kirendelni. Az 1206/2001 rendeletnek ugyanis nem az a célja, hogy a bizonyításfelvétel terén az egyéb bizonyítási módszerek kizárásával szűkítse a nemzeti bíróságok cselekvési lehetőségeit, hanem épp ellenkezőleg ezen lehetőségek javítása a célja olyan új alternatíva létrehozásával, amely szükség esetén kedvez az ezen bíróságok közötti együttműködésnek, azaz abban az esetben, amikor az eljáró bíróság úgy ítéli meg, hogy hatékonyabbak az e rendelet szerinti módszerek.

63. Ez a lehetőség többek között abból is következik, hogy az 1206/2001 rendelet 21. cikkének (2) bekezdése³⁹ szerint a nemzetközi egyezmények alkalmazandók maradnak a tagállamok között, amennyiben azok a bizonyításfelvételnek a rendelet szerinti mechanizmusoknál hatékonyabb teljesítést teszik lehetővé, feltéve hogy azok összeegyeztethetők az említett rendelettel, amint arra már rámutattam a fent hivatkozott Lippens és társai ügyben előterjesztett indítványban.

64. Ezt azzal egészítem ki, hogy az 1206/2001 rendelet 1. és 17. cikkének ez a funkcionális értelmezése összhangban van egy későbbi jogszabályban, a kis értékű követelések európai eljárásának bevezetéséről szóló 861/2007/EK rendeletben⁴⁰ elfogadott koncepcióval, amelynek 9. cikke szerint az eljáró bíróság a bizonyíték elfogadhatóságára vonatkozó szabályok alapján meghatározza a bizonyításfelvétel eszközeit és az ítélelhozatalhoz szükséges bizonyításfelvétel terjedelmét, és ennek során a bizonyításfelvétel legegyszerűbb és legkevésbé terhelő módját kell használnia. Álláspontom szerint ennek a koncepciónak az 1206/2001 rendelet végrehajtási szabályaira is érvényesnek kell lennie.

V – Végkövetkeztetések

65. A fenti megfontolások alapján azt indítványozom, hogy a Bíróság a Hof van Cassatie által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésre a következő választ adja:

„A polgári és kereskedelmi ügyekben a bizonyításfelvétel tekintetében történő, a tagállamok bíróságai közötti együttműködésről szóló, 2001. május 28-i 1206/2001/EK tanácsi rendelet 1. és 17. cikkét úgy kell értelmezni, hogy ha valamely tagállam bírósága az általa elrendelt bizonyítás felvételével szakértőt bíz meg, akinek a feladatát részben a saját tagállamának területén, részben valamely másik tagállam kell teljesítenie, ez a bíróság eldöntheti, hogy a szakértőt a feladata ezen utóbbi részének elvégzésére vagy az említett 17. cikk szerinti, a megkereső bíróság általi közvetlen bizonyításfelvételi eljárás alkalmazásával rendeli ki, vagy pedig e rendelet rendelkezéseinek alkalmazása nélkül, feltéve hogy a szakértői vizsgálat ezen részének elvégzése nem teszi szükségessé azon tagállam szakértőinek együttműködését, amelyben azt le kell folytatni.”

39 — Lásd még ugyanezen rendelet (17) preambulumbekendését.

40 — A 2007. július 11-i európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 199., 1. o.). E rendelet (20) preambulumbekendése kimondja továbbá, hogy „[a] bíróságnak a bizonyításfelvétel legegyszerűbb és legkevésbé költségös módját kell alkalmaznia”.